

Universitat
Oberta
de Catalunya

APROXIMACIONS TEÒRIQUES AL LIDERATGE I IMPLICACIONS EN LA GESTIÓ D'ENTORNS VUCA

Treball Final de Grau

Psicologia del Treball i de les Organitzacions

Alumne:

Javier Góngora Marruedo

Consultor:

Jesús Rojas Arredondo

Professora responsable:

Anna Gálvez Mozo

Universitat Oberta de Catalunya

Presentació oral

13 de juny de 2017

1. INTRODUCCIÓ

- Context actual:
  - Creixent globalització del mercats
  - Ràpid desenvolupament de les TIC
  - Digitalització dels processos organitzacionals i els models de negoci

1. INTRODUCCIÓ

- Conseqüències:
  - Entorns més volàtils, incerts, complexos i ambigus (entorns VUCA)
  - Dificultats per a mantenir l'avantatge competitiu de les organitzacions
  - Molts líders organitzacionals no saben com adaptar-se a aquest nou context

1. INTRODUCCIÓ

- Preguntes de recerca:
  - Com han evolucionat les diferents aproximacions teòriques al lideratge?
  - Com ha afectat la irrupció dels entorns VUCA en el desenvolupament del lideratge organitzacional?
  - Quins components del lideratge permetrien gestionar millor els entorns VUCA?

2. OBJECTIUS

- Revisar les principals aproximacions teòriques al lideratge (evolució, fortaleeses i debilitats dels seus components)
- Presentar les implicacions dels entorns VUCA en el desenvolupament del lideratge (noves formes de gestió)
- Analitzar els components del lideratge més adequats per a la gestió organitzacional dels entorns VUCA

3. METODOLOGIA

- Revisió bibliogràfica:
  - 31 articles (revistes científiques *peer review*)
  - 15 llibres
  - Paraules clau: Leadership Approaches, Leadership Development, VUCA Leadership, VUCA Environment, Strategic Foresight.

3. METODOLOGIA

- Revisió bibliogràfica:
  - Bases de dades utilitzades
    - Metacercador Summon de la Biblioteca de la UOC (ProQuest, Emerald Insight, EBSCOhost, ScienceDirect, Elsevier Scopus, Dialnet, etc.)
    - Google Scholar

4. RESULTATS-PRODUCTES OBTINGUTS

- Concepció de lideratge:
  - Múltiples definicions, evolucionen al llarg del temps (des de els inicis del s. XX fins a l'actualitat)
    - Anys 20: Control i imposició
    - Anys 60: Acció conjunta, influència en el grup
    - Anys 80: Diferenciació entre influència coercitiva (direcció) i no coercitiva (lideratge)
    - S. XXI: Concepte complex i en constant evolució (visió constructiva i ètica, noves aproximacions)

4. RESULTATS-PRODUCTES OBTINGUTS

- Definició de lideratge:

*“Procés que implica **influir** en els objectius de les tasques i les estratègies d’un **grup** o **organització**, influir en les persones de l’organització per a posar en pràctica estratègies i **assolir objectius**, influir en el manteniment i la **identificació de grup** i influir en la **cultura** de les organitzacions”*

(Yukl i Van Fleet, 1992, p. 149, traduït)

4. RESULTATS-PRODUCTES OBTINGUTS

- Aproximacions teòriques al lideratge:

Aproximacions Clàssiques

“Enfocament Transaccional”

“Entorns Estables”

Teoria dels Trets

Models Competencials

Aproximació Conductual

Aproximació Situacional

Teoria del Camí a la Meta

Teoria de l'Intercanvi Líder-Membre

4. RESULTATS-PRODUCTES OBTINGUTS

- Aproximacions teòriques al lideratge:

**Noves Aproximacions al
Lideratge**

*“Enfocament
Transformacional”*

“Entorns Dinàmics/VUCA”

Lideratge Transformacional

Lideratge Autèntic

Lideratge de Servei

Lideratge Adaptatiu

Lideratge d'Equip

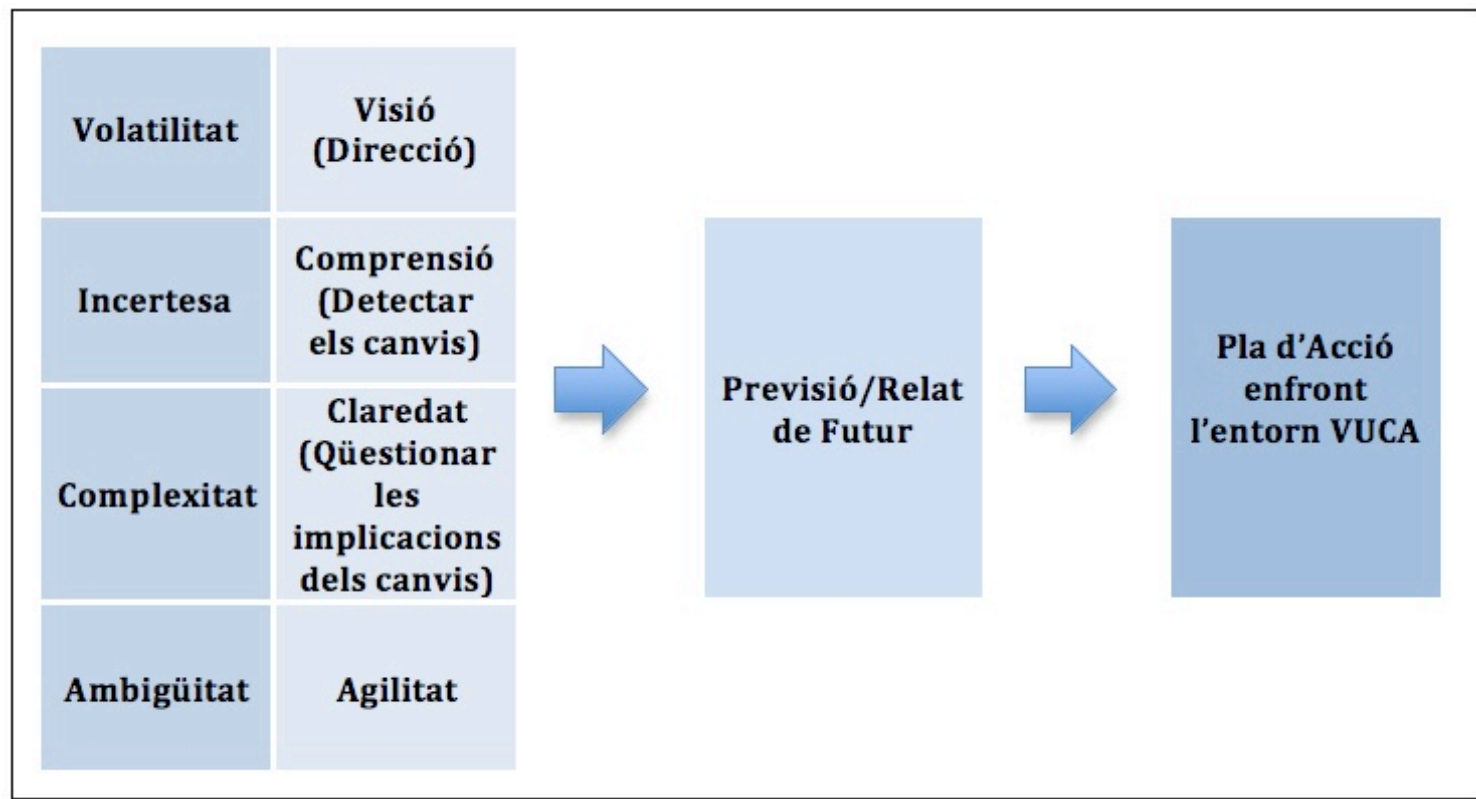
4. RESULTATS-PRODUCTES OBTINGUTS

- Impacte dels entorns VUCA en les organitzacions:

Volatilitat	<ul style="list-style-type: none"> - Dificultat per a entendre la dinàmica dels canvis - L'experiència acumulada no és suficient per trobar solucions
Incertesa	<ul style="list-style-type: none"> - Incapacitat per predir esdeveniments o problemes futurs
Complexitat	<ul style="list-style-type: none"> - Societats interconnectades, fronteres difuses - Nous tipus de client, noves necessitats i expectatives
Ambigüitat	<ul style="list-style-type: none"> - Regles de joc poc clares, el mercat canvia i evoluciona constantment

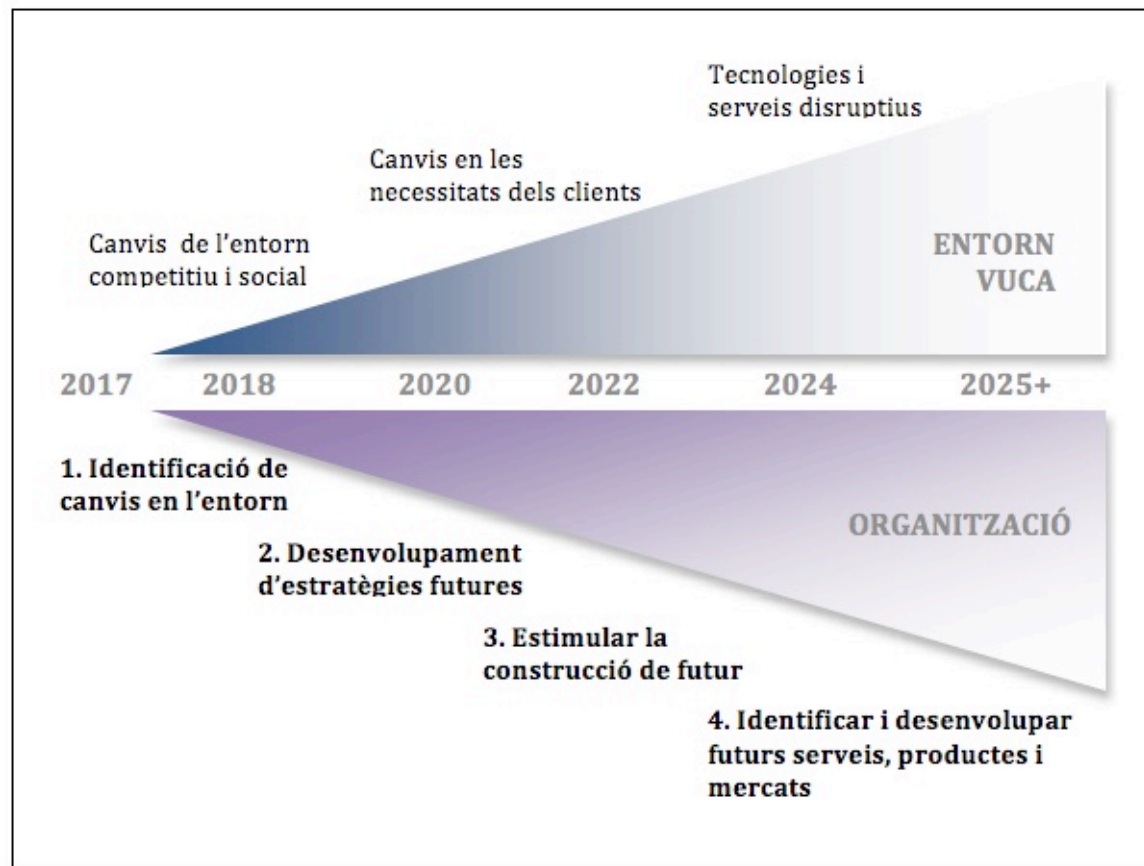
4. RESULTATS-PRODUCTES OBTINGUTS

- Model d'Acció en entorns VUCA (Johansen, 2012)

4. RESULTATS-PRODUCTES OBTINGUTS

- Incorporació de la Prospectiva Estratègica a les organitzacions

4. RESULTATS-PRODUCTES OBTINGUTS

- La prospectiva estratègica aporta noves eines de planificació (Schoemaker, 1995):

Planificació d'Escenaris (10 passos)

**1. Definir
l'Abast de la
Planificació**

**2. Identificar les
Parts
Involucrades**

**3. Identificar
Tendències**

**4. Identificar
Incerteses**

**5. Construcció
Inicial
d'Escenaris**

**6. Revisar
Inconsistències**

**7. Desenvolupar
Escenaris
d'Aprenentatge**

**8. Identificar
Necessitats de
Recerca**

**9. Desenvolupar
Models
Quantitatius**

**10. Establir
Escenaris de
Decisió**

4. RESULTATS-PRODUCTES OBTINGUTS

- Aparició de nous rols de lideratge (Savage i Sales, 2008)

Rol Futurista	Rol Estratega	Rol Integrador
<ul style="list-style-type: none"> - Comprendre les dinàmiques de l'entorn - Analitzar els mercats globals, la tecnologia i la ciència	<ul style="list-style-type: none"> - Identificar noves oportunitats - Combinar informació dispar (Pensament Sistèmic) - Adaptar l'estructura organitzacional	<ul style="list-style-type: none"> - Diàleg i participació de tota l'organització - Articular objectius comuns - Crear una cultura organitzacional atractiva

5. DISCUSSIÓ I CONCLUSIONS

- Evolució del lideratge:
  - La conceptualització del fenomen del lideratge obeeix a múltiples factors i evoluciona constantment, adaptant-se a la situació de cada època socioeconòmica, cultura, política o tecnològica.
  - Les TIC i els entorns VUCA han facilitat la irrupció de noves aproximacions al lideratge, que en major o menor mesura aporten diferents formules per fomentar la creativitat, la innovació, augmentar la producció i adaptar-se als canvis de l'entorn.

5. DISCUSSIÓ I CONCLUSIONS

- Premisses per a identificar els components de lideratge més útils per a la gestió d'entorns VUCA:
  - Les noves aproximacions presenten certs components adaptats a les exigències de VUCA
  - Els components han de facilitar la implementació de la prospectiva estratègica en l'organització i han de poder classificar-se dins dels tres rols de lideratge de Savage i Sales (futurista, estratègia i integrador)

5. DISCUSSIÓ I CONCLUSIONS

Noves Aproximacions al Lideratge	Components del Lideratge per a la Gestió de VUCA		
Nous Rols de Lideratge	Rol Futurista	Rol Estratega	Rol Integrador
Lideratge Transformacional	X	Gestió del Canvi	Nova Cultura Organitzacional
Lideratge Autèntic	X	Alineació d'Objectius	Transparència relacional
Lideratge de Servei	Previsió i anàlisi del futur	Visió clara d'objectius	Empatia, Bé Comú
Lideratge Adaptatiu	Anàlisi de la situació/ nous reptes	Aprofitar noves oportunitats	Obert a noves idees
Lideratge d'Equip	X	Priorització d'Objectius	Treball Col·laboratiu

5. DISCUSSIÓ I CONCLUSIONS

- Cal una major integració del rol futurista en la recerca i el desenvolupament del lideratge:
  - El rol futurista és clau per a la comprensió de les dinàmiques dels entorns VUCA
  - A la literatura científica especialitzada no hi ha un nombre significatiu d'estudis relacionats
  - Cal aclarir el paper del líders en la gestió dels processos de prospectiva estratègica.

Moltes gràcies